

กิลเลสซ้อมรบ

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างอำนาจวาสนาบารมี
มากมายมหาศาล

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมๆ คำว่า “ตรัสรู้ธรรม” มีพระพุทธกับ
พระธรรม พระธรรมๆ คือสัจธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ถึงมีพระพุทธ
พระธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ ใจ ได้พระอัญญาโกณฑัญญะมี
ดวงตาเห็นธรรม เป็นพระสงฆ์ มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เราเป็นชาวพุทธใจ ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่
พึ่งที่อาศัย ถ้ามีรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย คนเราเกิดมามีอำนาจวาสนา เขามีศรัทธามีความเชื่อ
ของเขา เขามีอำนาจวาสนาของเขา แต่โดยธรรมชาติของคนๆ ใจ เวลาคนเกิดมา เห็นใหม่ พ่อแม่
อบรมบ่มเพาะมาเป็นทารก เป็นทารกเขาจะรู้สิ่งใด พ่อแม่ก็อบรมบ่มเพาะสั่งสอนใจ ให้ทำบุญ
ทำทาน ให้รู้จักทำคุณงามความดี ถ้าคุณงามความดี ชีวิตของตนก็มีความสุขความทุกข์ตาม

อัตภาพของตน คำว่า “ตามอัตภาพของตน” สิ่งที่เราารู้เราเห็นด้วยวิทยาศาสตร์ สิ่งที่เราารู้เราเห็นในการวิเคราะห์วิจัย

แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นแบบนั้น ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เขามีอำนาจวาสนาหรือไม่ ถ้าเขามีอำนาจวาสนาของเขา เขามีแนวคิด เขามีความคิดของเขา คนเกิดมา เห็นใหม่ ความคิดของคน เห็นใหม่ เวลาเด็กเวลาไรเดียงสา เวลามันพูดออกมา ผู้ใหญ่สะอึกเลยละ เด็กมันพูดได้แทงใจดำๆ แต่นั่นก็ความรู้สึกนึกคิดของเขา

แต่ของเราๆ ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เรามีความสุขความทุกข์ตามอัตภาพของตนๆ ตามอัตภาพของตนในทางวิทยาศาสตร์ ทางที่เราพิสูจน์ได้ ในทางความเชื่อของเรา

แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นแบบนั้น กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน คนเราเกิดมา องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาประพฤติปฏิบัติในบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ สิ่งที่ว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ อดีตชาติๆ เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ได้สร้างบุญสร้างกรรมมากมายมหาศาลขนาดไหน ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

การสร้างอำนาจวาสนาบารมี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าพระองค์ใด พยากรณ์แล้ว เขาจะเป็นพระโพธิสัตว์จนกว่าจะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปข้างหน้า ไม่มีทางแก้ไขได้ จะต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สร้างคุณงามความดีต่อเนื่องไปๆ จนกว่าบารมีเต็ม ถ้าบารมีเต็มขึ้นมาแล้ว เห็นใหม่ จะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามาตรัสรู้ด้วยอาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้าไม่ได้ตรัสรู้ธรรม จุตูปปาตญาณ เวลาจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเห็นได้หมดคนนะ ความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากขนาดไหน

ตามข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา มันไม่เป็นอย่างวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ว่าทางวิทยาศาสตร์มีความสุขความทุกข์ตามอัตภาพของตนๆ ใช่ตามอัตภาพของตน แต่! แต่กิเลสมันไม่เป็นอัตภาพนะซี กิเลส ในใจของคนมันบีบมันรัดในหัวใจของคน มันทุกข์มันยากตรงนี้ไง

ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาๆ เพราะเรามีอำนาจวาสนา นี้ เห็นไหม เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศอันสมควรเกิดในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา เกิดในประเทศอันสมควรเกิดจากพ่อจากแม่ไง ถ้าเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรม ลูกเกิดมามีความสุขตามอัตภาพของตน

ถ้าพ่อแม่ เห็นไหม พ่อแม่ที่เป็นใจรักพาลูกให้เป็นใจรัก เกิดในประเทศอันไม่สมควรสมควรและไม่สมควร เกิดจากพ่อจากแม่ ถ้าจากพ่อจากแม่ เห็นไหม ด้วยสายบุญสายกรรม อภิสัตบุตฺร บุตรที่ดีกว่าพ่อกว่าแม่ บุตรที่สร้างอำนาจวาสนาดีกว่าพ่อกว่าแม่ แล้วมันดีตรงไหนล่ะ ถ้าดีทางโลก ดีทางโลกเขาประสบความสำเร็จทางโลกของเขา เขาทำชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณในชาติในตระกูลของเขา นั่นในทางโลกที่พิสูจน์กันได้

แต่ในทางธรรมๆ เห็นไหม เวลาอนาถบิณฑิกเศรษฐีผู้ใจ เวลาลูกสาวเจ็บไข้ได้ป่วย ไปดูแลลูกสาวเจ็บไข้ได้ป่วย ลูกสาวจะบอก “อ้อ! น้องชายมาแล้วหรือ น้องชายมาแล้วหรือ” เวลาลูกสาวเสียชีวิตไป ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เสียใจเหลือเกิน ลูกสาวของตน เวลาจะเสียชีวิตทำกาลกิริยามันเพื่อเจ้า” “เพื่อเจ้าอย่างไร” “เพื่อเจ้าน้องชายมาแล้วหรือ เพราะเป็นพ่อ ไม่ใช่เป็นน้องชาย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่หรือก เขาพูดถูก” “เพราะอะไร” “เพราะว่าเขาบรรลุนิพพานที่สูงกว่า เขาเป็นสภิกษาคามี” นี่เป็นพระโสดาบันไง ชั้นของธรรมมันสูงมันต่ำต่างกันไง ถ้าชั้นของธรรมมันสูงมันต่ำแตกต่างกัน เห็นไหม สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาเขาไม่ได้เพื่อเจ้า เขาพูดตามความจริงของเขา

ถ้าพูดความจริงของเขา ถึงเกิดเป็นพ่อก็แล้วแต่ พ่อที่มีอำนาจวาสนา พาลูกเข้าวัดเข้าวา ให้ลูกประพฤติปฏิบัติไฉน เวลาลูกชาย เห็นใหม่ ลูกชายที่ต่อต้าน ต่อต้านพ่อเลย เพราะพ่อศรัทธา ในพระพุทธศาสนา พ่อประพฤติปฏิบัติจนได้เป็นพระ-โสดาบันขึ้นมา ได้เอาเงินทองซื้อที่ ซื้อที่ ถวายเป็นเซตวันมากมายมหาศาล แต่ลูกชายมันเสียตาย ก็คัดค้านก็ขัดก็แย้งไฉน ก็เอาเงินนี้ จ้าง จ้างให้ไปวัด เวลาจ้างให้ไปวัด ไปวัด เห็นใหม่ จ้าง กลับมาก็ก็นำเอาเงินเอาทอง เห็นใหม่

นี่พูดถึงว่า ในพระพุทธศาสนา ในหัวใจที่มีความคิดแตกต่างกัน มีทิฏฐิมานะ มีกิเลส ตัณหาความทะยานอยากที่แตกต่างกัน เวลาไปวัดไปวาขึ้นมา กลับบ้านก็มาแบมือเอาเงิน มา แบมือเอาเงินไฉน อนาถปิณฑิกเศรษฐีก็บอกว่า “ต่อไปนี้ให้จำคำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้ากลับมาเล่าให้พ่อฟัง พ่อจะให้อีกสองเท่า”

ทีนี้พ่อก็จะจำ จะจำ มันจะจำ เห็นใหม่ มันก็ต้องใช้ความคิดไฉน พ่อจะจำไป เวลามันเกิด ภาวนามยปัญญา มันเกิดเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน มันแทงทะลุขึ้นมาบรรลु ธรรมเป็นโสดาบัน นี่ไฉน ถ้าเป็นธรรมๆ ในพระพุทธศาสนาเขาวัดกันตรงนี้ เขาวัดกันด้วยสิ่งที่เป็น หัวใจที่บอกว่าอภิชาติบุตร บุตรที่ดีกว่าพ่อกว่าแม่ ในทางโลกสิ่งที่ประสบความสำเร็จทางโลก นั้นก็เป็นโลกธรรม ๘ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ นั้นเป็นเรื่องของวิญญูะ เป็นเรื่องของโลก

แต่เรื่องของธรรม เรื่องของธรรม เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจดวง นี้ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม บุปเพณิวาสา-นุ สติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัชยญาณไฉน “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะ ไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้เลย” ทำไม่เกิดไม่ได้ล่ะ?

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อาสวัชยญาณ ทำลาย ฆ่า ฆ่าทำลายวิญญูจักรออกไปจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผ่านศึก ผ่าน สงคราม ผ่านมรรค เวลามรรคฝ่ายเหตุและมรรคฝ่ายผล ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ มันเป็น ฝ่ายกิเลส นิโรธดับทุกข์ด้วยมรรค เห็นใหม่ มันเป็นฝ่ายธรรม มันเป็นสัจจะเป็นความจริง อาสวัชยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นักรบ

รบอวิชา รบกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นไป

นักรบ! นักรบผ่านสงครามเป็นทหารผ่านศึก ผ่านศึกผ่านสงครามผ่านการกระทำในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้ามาแล้ว มันถึงเป็นสังข์จะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมีพระพุทธรูปกับพระธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม เวลาแสดงธรรมพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม นักรบผ่านศึกผ่านสงคราม ปัญจวัคคีย์อีก ๔ เห็นใหม่ พระอัสสชิยังไม่ได้ ยังไม่ได้เพราะมันไม่ได้เข้าสู่สงครามไง มันเป็นความจำ

สิ่งที่ฟังมาๆ ฟังมา เห็นใหม่ นี่ถ่ายทอด เวลาเป็นภาคปริยัติ เวลาภาคปริยัติเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระ-พุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราभावขเป็นพระๆ บวชเป็นพระมันต้องมีการศึกษา โลกเขาบอกว่าโลกนี้เจริญ เจริญเพราะการศึกษา ทุกคนต้องมีสติปัญญา เราต้องมีทางวิชาการ ต้องมีความรู้ มันถึงจะเอาชีวิตนี้รอดได้ นั่นเป็นสังข์จะเป็นความจริง เป็นข้อเท็จจริง

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระ-พุทธศาสนา เราเกิดมาแล้วเราบวชพระ เราจะศึกษาหาความรู้ของเรา นั่นเป็นภาคปริยัติ มันก็ต้องศึกษาหาความรู้ของเรา ถ้าศึกษาหาความรู้ของเรา สิ่งนี้เป็นธรรมและวินัยขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วของเราล่ะ?

ศึกษาๆ ศึกษามาเป็นทางวิชาการ ถ้าเป็นวิชาการแล้วถ้าเป็นสังข์จะเป็นความจริงขึ้นมา เราต้องออกประพฤติปฏิบัติ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เอาอะไรออกประพฤติปฏิบัติ ก็ต้องเอาหัวใจออกประพฤติปฏิบัติ หัวใจที่จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่มันทุกขมันยากอยู่เนี่ย แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติมันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคนไง คนที่มีอำนาจวาสนาเขาใฝ่รู้ เขามีการกระทำ เขาเปรียบเทียบของเขา เขาเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ความเป็นจริงในชีวิตจริงของ

เรา มันทุกข์มันยากขนาดไหน ถ้ามันทุกข์มันยากขึ้นมา เห็นไหม สิ่งของมันทุกข์มันยากๆ คือผลของวิภูฏะไ

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนุ-ปุพพิกตา เห็นไหม ถ้าจะโปรดชาวพุทธให้เสียสละทานก่อน ให้เสียสละทานก่อน คำว่า “เสียสละทานก่อน” เราก็เห็นแต่สิ่งที่เป็นวัตถุที่เราเสียสละกันอยู่นี้ไง สิ่งที่เป็นวัตถุที่เราเสียสละ อนุโมทนาทานไม่ต้องใช้วัตถุสิ่งใดเลย มันอยู่ที่หัวใจของเขา เขามีบุญมีกุศลของเขา อนุโมทนาของเขา มันเป็นบุญเป็นกุศลในหัวใจดวงนั้นไ

มันเป็นความรู้สึกนึกคิด เห็นไหม มันเป็นเรื่องสัญญาอารมณ์ในหัวใจของตนไ ถ้ามันเป็นธรรมไ แต่โดยข้อเท็จจริงมันเป็นกิเลสไ มันขัดมันแย้ง มันเห็นได้แย้ง มันไม่ยอมรับความเป็นจริงอะไรทั้งสิ้น แล้วเวลาจะทำทานก็ทำทานที่เป็นวัตถุไ สิ่งที่แสวงหามาๆ ด้วยน้ำพักน้ำแรง เราก็ขาดตกบกพร่องไ แล้วก็ร้องเรียกแต่ความเป็นธรรม ต้องมีความเสมอภาค ความเสมอภาคตรงไ

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน คนเกิดมา คนเกิดมาในโลกนี้มันมีความทุกข์ความยากของมันโดยข้อเท็จจริงอยู่แล้ว เพราะสังขารธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นอริยสัจเลย มันเป็นเรื่องจะเป็นความจริงอยู่แล้ว แล้วเราเองต่างหาก เราแทงทะลุอริยสัจสิ่งนั้นไม่ได้ไ ไม่มีกิจจญาณ สัจจญาณ กตญาณ วงรอบ ๑๒ ที่พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมนั้นไ

ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาอย่างนั้น มันจะเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาจากหัวใจของตน เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฎฐิโก แต่ถ้ามันไม่มีอำนาจวาสนา เห็นไหม เราก็ศึกษา เราก็ค้นคว้า เราก็มีการกระทำ เราก็พยายามของเรา พยายามแสวงหาสัจจะหาความจริงเพื่อชีวิตนี้ ฟังธรรมๆ ฟังธรรมก็เพื่อหัวใจของเราไ แต่ฟังธรรม ธรรมะมาจากไหนละ?

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรม เพราะได้รับชนะกิเลสต้นหา
ความทะยานอยากในหัวใจขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนพญามารคร่ำครวญๆ
“เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไป” พัน! พันแน่นนอนอยู่แล้ว พันเพราะด้วยอำนาจวาสนาได้
สร้างอำนาจวาสนาบารมีมาเป็นพระ-โพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ เห็นใหม่

เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนี่พระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ
แต่ถ้าจะพ้นจะพ้นมันไปด้วยอัสวัค-ขยญาณทำลายอวิชชา ทำลายครอบครวัชของมาร นักรบ
ทำลายล้างอวิชชา ทำลายครอบครวัชของมาร เห็นใหม่ เรือน ๓ หลัง เรือนยอดของเรือน ๓ หลัง
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้หักลงแล้ว พอหักลงแล้วจากที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะที่ออก
ประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี มันทุกข์มันยากขนาดไหน ความทุกข์ความยากขึ้นมาในการประพฤติ
ปฏิบัติไ้ ทุกรกิริยา พยายามต่อสู้กับกิเลสต้นหาความทะยานอยากด้วยความรู้สึกนึกคิดของ
พระโพธิสัตว์ๆ

แต่เวลาพระโพธิสัตว์ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา กำหนดอานา-ปานสติ กำหนดลมหายใจเข้า
และลมหายใจออก ถ้าลมหายใจเข้าและลมหายใจออก บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ
เกิดจากอะไร เกิดจากจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา
เวลาจิตมันสงบเข้ามามันเข้าสู่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณ
ก็เกิดจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จุตูปปาตญาณก็เกิดจากใจขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

อดีต อนาคต แก้กิเลสไม่ได้ เวลาถึงกลับมาๆ เวลามันเป็นอัสวัคขยญาณทำลายอวิชชา
ไ้ อวิชชาปัจจุยา สงขารา สงขาราปัจจุยา วิญญาน์ ปัจจุยาการที่มันเกิดขึ้นมันเป็นสัจจะ
เป็นความจริงขึ้นมา นักรบ นักรบมันมีการกระทำ ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงกระทำทำอย่างไร
เวลาจักรมันเคลื่อน เคลื่อนอย่างไร ถ้ามันเป็นความจริง ความจริงธรรมมันเคลื่อนของมัน มันมี
อำนาจวาสนาในการกระทำแบบนั้น การกระทำแบบนั้นเพราะมันไม่มีใครสอน ไม่มีใครชี้แนวทาง
สิ่งนี้ได้

เวลาเจ้าชายสิทธัตถะทำทุกกริยา พยายามแสวงหาลึจะความจริงในใจของตน โดยที่ยังไม่สมบูรณ์แบบของตน เห็นไหม ก็แสวงหาไปกับเขาทั้งสิ้น อุทกดาบส อาฬารดาบส เป็นอาจารย์เดิมของท่านที่ไปศึกษาสมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ สมาบัติก็คือสมาบัติ จิตที่มันสงบก็คือสงบ ฤาษีชีไพร ในการประพฤติปฏิบัติในสมัยพุทธกาลก่อนหน้านั้นมีมากมายมหาศาล จนเขาปฏิญาณตนเป็นศาสดาๆ ศาสดาคือพระอรหันต์ เจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษามาหมดแล้ว มันก็มีความสงสัย มันก็ยังมีความลังเลอยู่ในหัวใจ มันจะไปหันต์ หันต์ไปไหน

เวลามันถูกขุดรากถอนโคน พญามารในใจขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม หลุดพ้น พ้นจากวิภวภูติ กามภพ รูปภพ อรูปภพจบสิ้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วไง สั่งสอน ๓ โลกธาตุ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เป็นที่อยู่ของใคร นี่ผลของวิภวภูติ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูติมันก็เวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูติไง

แต่ในปัจจุบันนี้เรามีอำนาจวาสนา ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป พระพุทธศาสนา ถ้าเขาไม่สนใจ เขาไม่ใฝ่รู้ เขาไม่ศึกษานั้นก็เป็นกรรมของสัตว์ ทั้งๆ ที่เขาเกิดแล้วเขามีอำนาจวาสนา เพราะ.. เพราะเวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติ วันเวลานี้สำคัญมาก ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ทุกคนต้องสิ้นชีวิตนี้ไปโดยธรรมชาติ แล้วไม่มีอะไรเป็นสมบัติของตน

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่เกิดมากับพระพุทธศาสนา สังคมร่มเย็นเป็นสุข เป็นประเพณีวัฒนธรรม อันนี้มันเป็นบุญเป็นกุศลอยู่แล้วแหละ มันเป็นผลของโลกนี้ เราเกิดมาแล้ว เราก็มีอำนาจวาสนาจะสุขทุกข์ตามอัตภาพของตน ตามอำนาจวาสนาของตน แล้วทำสิ่งใดตามอำนาจวาสนาของตน ถ้ามันมีบุญมีกุศล เห็นไหม สร้างแต่คุณงามความดี เราสร้างแต่ประโยชน์ของเรา เห็นไหม เพื่อชีวิต

ถ้าประพฤติปฏิบัติไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ก็ให้จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูติให้มันสั้นเข้าๆ ไม่ให้มันไม่มีต้นไม่มีปลาย การเกิด - การตายไม่มีต้นไม่มีปลาย จะเกิดในสถานะใด ใน

ความเห็นใจ เพราะเกิดตามแต่อำนาจของกรรม กรรมคือการกระทำ แล้วคนที่ไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่มีบุญกุศล ในหัวใจของตน เห็นใหม่ เวลาสร้างบาปอกุศลก็สร้างทำบาปของเขา

อย่างเช่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสิ้นกิเลสแล้วเป็นศาสดา เป็นผู้อบรมปมเพาะ เทวทัต เทวทัตก็เกิดมาในตระกูล ในตระกูลของสัตว์เหมือนกัน สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา แต่เวลาถึงที่สุดแล้วด้วยเวรด้วยกรรม กรรมของสัตว์ไง เวลามาบวชเป็นพระอยู่ในพระพุทธศาสนาอยากมีอำนาจ อยากจะปกครองสงฆ์ อยากจะชิงอำนาจจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทำไมไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นธรรมในหัวใจล่ะ ไปชิงอำนาจขึ้นมาจะทำอย่างไร นั่นละสร้างเวรสร้างกรรม เห็นใหม่ ธรรมี่สุขสบาย ร้อนๆ เลย

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ใครทำคุณงามความดีเป็นบุญกุศลก็เป็นบุญกุศลของเขา ใครทุจริต ใครทำโดยกิเลสต้นหาความทะยานอยากโดยเบียดเบียน โดยทำร้ายใคร นั่นก็กรรมของสัตว์ เขาเกิดมาเหมือนกัน เป็นคนเหมือนกัน เวลาสร้าง สร้างคุณงามความดี ทำดีไม่ได้ดีๆ ทำดีก็เป็นความดีในใจในเหตุการณ์กระทำนั้นในตัวของมันอยู่แล้ว ทำชั่วๆ มันก็ชั่วมันก็สมบุญแบบในหัวใจของมันอยู่แล้ว มันสมบุญแบบในการกระทำ แล้วมันจะให้ผลเมื่อไหร่ล่ะ

ก็นี่กลับมาที่การประพฤติปฏิบัติของเราในใจ กรรมเก่า กรรมใหม่ บัว ๔ เหล่า ผู้ที่ขีปภาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติง่าย - รู้ง่าย มันก็มี แต่ผู้ที่ปฏิบัติง่าย - รู้ง่าย มันก็ต้องเป็นสัจจะเป็นความจริงเหมือนกัน ผู้ปฏิบัติยาก - รู้ยากเยอะแยะไปหมด ผู้ที่ปฏิบัติ ปฏิบัติออกนอกกลุ่มออกทางไปมากมายมหาศาล นี่กรรมของสัตว์ไง

แต่ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนา เขามีสัจจะมีความสัตย์ในใจของตน ถ้าตั้งสัจจะจะทำสิ่งใดต้องทำให้ได้สิ่งนั้น ถ้าทำสิ่งนั้นถ้าทำอย่างนั้นไม่ได้ ก็พิสูจน์ตรวจสอบอยู่อย่างนั้นไง ถ้าพิสูจน์ตรวจสอบ เห็นใหม่ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ศาสนาจะเจริญอีกหน

หนึ่งใจ เจริญอีกหนหนึ่งเพราะต้องมีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ท่านมาประพฤติปฏิบัติของท่าน เห็นใหม่ ท่านก็เป็นนักรบ

นักรบๆ เอาสัจจะ เอาความจริง เอาหัวใจรบ เอาหัวใจ เอาสัจธรรม เอาศีล เอาสมาธิ เอาปัญญาเข้าไปค้นคว้าแสวงหาตรวจสอบ ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริง มันเห็นกิเลส มันรู้จักกิเลส

กิเลส เห็นใหม่ เวลาทำความสงบของใจขึ้นมาแทบเป็นแทบตาย ถ้ามันแทบเป็นแทบตายแล้วแทบเป็นแทบตายมันก็มีความสุขของมัน ถ้าความสุขอย่างนี้ ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะมีความสุขมากกว่านี้มากมายขนาดไหน ถ้ามันทำความเป็นจริงได้ ถ้าทำเป็นจริงนะ **รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง** เรายึดรสสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ ผัสสะรับรู้ได้ทั้งสิ้น ผัสสะรับรู้ได้ทั้งสิ้นมันก็รับรู้ด้วยปุถุชนคนหนา มันไม่ได้ผัสสะในหัวใจของตนหรอก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาชฎิล ๓ ฟันองไ้ เขาสำคัญตนว่าเขาเป็นพระอรหันต์ เขาเป็นพราหมณ์บูชาไฟ อยู่ในสมัยปัจจุบันนี้ที่พราหมณ์เขากันอยู่อย่างนี้แหละ การฟัง ฟังกสิณ การทำความสงบมันก็เป็นอภิญญาได้ ดุสิต เขาบูชาไฟของเขา เขามีพญานาคในเรือนไฟของเขา เวลาองค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปพักไ้ เขาพญานาคเอาไว้ในบาตรเลย เขาจะทำได้ไ้แล้วแต่โดยฤทธิ์โดยเดชของเขาไ้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “เธอไม่ใช่พระอรหันต์” ไม่ใช่พระอรหันต์ เพราะมันไม่ใช่ นักรบ การบูชาไฟ การประพฤติปฏิบัติ การฟังกสิณ มันส่งออกหมด การส่งออกเหมือนกับรับรู้ในหัวใจของเรานี้ไ้ เราเป็นมนุษย์ไ้ใหม่ ลืมตาสี เราเห็นทุกอย่างหมดเลย หลับตาไม่เห็นอะไรเลย ไ้ไ้มันข้อเท็จจริงไ้ แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปอบรมบ่มเพาะเขา “เธอไม่ใช่พระอรหันต์ เพราะเธอไม่ใช่ นักรบ เธอหลับตา เธอลืมตา เธอก็เห็นของเธออยู่อย่างนั้น”

เวลาเขาลงใจ พอเขาลงใจแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าสงเคราะห์เขาไป เทศน์ อาทิตย เห็นไหม **มโนวิญญา-ณปิ นิพฺพินฺทติ มโนสมฺมุสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ** สิ่งที่มีในคือใจของเรา มันก็เป็นของร้อน พอเป็นของร้อน พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี้แหละ พุทฺธะ ทำความสงบใจเข้ามา ใจของเรามัน **มโนวิญญา-ณปิ นิพฺพินฺทติ** มันก็น่าเบื่อหน่าย เพราะอะไร เพราะจิตนี้ เวียนวายตายเกิดในวัฏฏะมันมีวิชาของมัน มันต้องขับเคลื่อนให้เกิดให้ตายของมันไม่มีต้นไม่มีปลายอยู่แล้ว มโนสัมผัส อารมณ์ความรู้สึก **มโนสมฺมุสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ**

สิ่งที่จิตของเรามันก็น่าเบื่อหน่ายเพราะอะไร เพราะเราควบคุมมันไม่ได้ เราจับต้องมันไม่ได้ เราไม่มีกำลังของเรา ทั้งๆ ที่เป็นพรหมณ์ เห็นไหม บุชาไฟ บุชาไฟก็ต้องเพ่งกสิณอยู่อย่างนั้น ก็ต้องรักษาอย่างนั้น คนที่ภาวนาเป็น สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ทำอย่างไร

ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติท่านผ่านมาหมดแล้วแหละ สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ก็คือสมาบัติใด สมาบัติทำแล้วมันเป็นอกิณญา มันมีกำลังของมัน คนทำได้เขาก็รู้แล้วไม่หลงด้วย รู้แล้วปล่อยไว้ตามความเป็นจริง เพราะรู้แล้ว เพราะได้หลง ได้เผชิญไปกับมัน ให้มันลากถูถูกัน ไปมาตลอดอยู่แล้ว สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ สมาบัติก็คือสมาบัติ สิ่งที่ว่าบูชาไฟๆ เพ่งกสิณ มันก็ได้อย่างนั้น

แต่ถ้าตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ตาเป็นของร้อน กายเป็นของร้อน ความสัมผัสเป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร โทสะคคินา โมหะคคินา ร้อนเพราะไฟ ไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะไง พัง อาทิตย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชฎิล ๓ ฟันองเป็นพระอรหันต์หมดเลย

ตอนนี้พระอรหันต์จริงๆ แล้ว เพราะเป็นนักรบได้เข้าไปเผชิญกับสัจจะความจริงใจ ได้เข้าไปเผชิญกับหัวใจของตนใจ ได้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงใจ ถ้าเป็นสัจจะความจริงด้วยอะไร ด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นอาวุธ เป็นการเข้าไปต่อกรกับกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน แต่! ต้องมีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่าน ท่านการกระทำของท่าน สิ่งที่ว่าท่านเป็นนักรบ นักรบ เห็นใหม่ รบกับกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน กว่า จะรบกับกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน เอาอะไรไปรบ ท่านถึงอบรมบ่มเพาะวางวัตรปฏิบัติไว้เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ ใจของเรานี้แหละ ใจที่เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ ใจที่เกิดมาเป็นมนุษย์

พอเกิดเป็นมนุษย์ เป็นปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนา เราก็พ่ายแพ้กับกิเลสต้นหาความทะยานอยากที่มันอยู่บนหัวใจของเรา เพราะมันอยู่บนหัวใจของเราแล้วมันก็หลอก มันก็ใช้ มันก็อิด มันก็ออก มันก็อ่อน มันก็ปลิ้น มันก็ปล้อน เราไหลตามมันไปทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่เป็นชาวพุทธ ทั้งๆ ที่ว่าถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันก็เป็นพระพุทธ พระเจ้า ไม่ใช่พระธรรม มันจำสิ่งนั้นมา มันไม่ใช่สักจะ ไม่เป็นความจริงใจ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงสอนบอกว่า “ให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน” ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา เห็นใหม่ มันเป็นอิสระ มันเป็นอิสระจากกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันถึงสงบได้ ที่มันทำความสงบได้ยาก ทำความสงบได้ยากเพราะกิเลสครอบงำหัวใจ แล้วมันขับไล่ให้เราทุกข์เรายากอยู่อย่างนี้ แล้วพระพุทธ พระเจ้า ก็จำมาก็อยากจะเป็นมรรคจะเป็นผลขึ้นมา จะทำให้เป็นความจริงขึ้นมา ไม่เป็น มันเป็นกิเลส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเรา เป็นนักรบๆ รบกับกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน แต่ของเรา เรากิเลสมันซ้อนใจ กิเลสมันซ้อน พระพุทธ พระเจ้า เพราะจำสิ่งนั้นมา พอจำสิ่งนั้นกิเลสมันพลิกมันแพลงขึ้นมา เพราะนักรบๆ มันเป็นข้อเท็จจริงนะ ถ้าข้อเท็จจริง เห็นใหม่ ทหารผ่านศึกเขาได้ผ่านศึกมา ผ่านศึกมา เวลาศึกสงครามเกิดขึ้นมา เวลาเกิดสงครามแล้ว เวลาเข้าไปในภาวะสงคราม ภาวะสงครามตามข้อเท็จจริง

เอาแพ้เอาชนะกันโดยศึกโดยสงคราม มันผลอไผลไม่ได้เลย ทุกอย่างมันถึงเสียกับชีวิตทั้งสิ้น เพราะนักรบ เกิดสงครามการเอาแพ้เอาชนะไม่มีกตিকা คำว่า “กตিকা” สงครามนั้นเป็นกตিকাที่เขียนไว้ แต่เวลาเอาข้อเท็จจริงขึ้นไปแล้ว เวลาข้อเท็จจริงขึ้นมา ถ้าผ่านสงครามคือได้

ประหารได้ฆ่า ฆ่าอะไร ฆ่ากิเลสในใจของตน ฆ่าพญามาร ครอบครวัของมาร ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงใจ

แต่ถ้าเป็นพระพุทฺธ พระจำ มันเป็นกิเลสช่อมรพบ ดุสฺลี เวลาทหารทั้งมากมายมหาศาลที่ไม่เคยผ่านสงครามเลย ทหารที่ไม่เคยผ่านสงครามเขาก็ออกช่อมรบนะ เขาเป็นทหาร เขาเป็นนักรบ แต่รบโดยแผนที รบโดยการฝึกหัด ไม่เคยเจอกิเลส ไม่รู้จักกิเลส ไม่เคยเห็นกิเลสเลย เวลากิเลสมันช้อนแผน ชับช้อนๆ ใจ เวลาคนที่เกิดมามีอำนาจวาสนาขึ้นมาเนะ เขาก็อยากจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้ตามข้อเท็จจริง

แล้วตามข้อเท็จจริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้าอาสาวัชยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทฺธเจ้า เป็นนักรบพระองค์แรก แล้วเย้ยมาร “มารเอเย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้เลย ไม่ได้เลย” แล้วไม่ได้ ไม่ได้อย่างไร

ถ้าไม่ได้ ทำไมเวลาเทศน์ธัมมจักข “ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ” ทางสองส่วนเลย เพราะคนที่ประพฤติปฏิบัติมันจะตกไปข้างใดข้างหนึ่งแน่นอน ถ้ามันตกไปทางข้างใดข้างหนึ่งแน่นอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทฺธเจ้าถึงทำความสงบของใจเข้ามา เพราะฉนสมาบัติมันมีของมันอยู่แล้ว ฉนสมาบัติ เวลามันประพฤติปฏิบัติตกไปข้างใดข้างหนึ่ง เวลาตกไปข้างที่อึดติดกิเลศฉนุโยคก็ทุกข์ของมันอยู่อย่างนั้นๆ

นี่ก็เหมือนกัน จิตไม่สงบมันก็ทุกข์ของมันอยู่อย่างนั้น พอจิตสงบแล้วมันก็ติดในความสงบของมันใจ แล้วถ้ามันเป็นการเพ่งกสิณ มันเป็นอำนาจวาสนาที่ได้ฝึกฝนมา มันก็จะเข้าสู่อภิญญา เข้าไปแล้วมันก็เป็นโลกทั้งสิ้น ถ้าเป็นโลกมันก็เป็นโลกียะใจ มันไม่เข้าสู่ทางสายกลาง

แต่ถ้ามันจะเข้าสู่ทางสายกลางๆ เห็นไหม ทางสายกลางในพระพุทฺธศาสนาก็ต้องฝึกหัดทำความสงบเข้ามาให้มันคงก่อน ถ้าใจมันมันคงแล้ว เห็นไหม ให้ชูดคู้ย ให้คั่นคว่า ให้แสวงหา ถ้าชูดคู้ย คั่นคว่า แสวงหา เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันถึงจะเป็นสายกลางใน

พระพุทธศาสนา ในสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานคือความรู้แจ้งกิเลสในใจของตน มันแทงทะลุกิเลสตัดมหาความทะยานอยาก เห็นใหม่ นี่นักรบ

แต่ถ้ามันช่อมรบๆ ช่อมรบนี้มันสร้างค่าเอง เวลาช่อมรบนะ ช่อมรบในแผนที่ในเอกสารก็เรื่องหนึ่ง ช่อมรบๆ เขาต้องมีข้าศึกสมมุติใจ แล้วช่อมรบขึ้นมา ในการช่อมรบจะช่อมรบในสถานการณ์อะไร จะสร้างอย่างไร กิเลสมันสร้างให้หมดเลย พระพุทธ พระเจ้า พระสงฆ์ มันเป็นความจำๆ มันไม่ใช่ความจริง ถ้ามันเป็นความจำไม่ใช่ความจริง มันไม่เคยเห็นกิเลสตัวจริงๆ ใจ

ทหารที่ไม่เคยผ่านศึกสงครามเลย มันไม่ใช่ทหารผ่านศึก มันเป็นทหารอาชีพ แต่ไม่เคยออกศึกออกสงครามใดๆ เลย ถ้าไม่เคยออกศึกออกสงครามใดๆ เลย มันก็คือพวกภูวณาไม่เป็นใจ ถ้าภูวณาไม่เป็นมันก็ไม่เป็นวันยังค่ำนะ

ถ้าภูวณาเป็น เห็นใหม่ เราฝึกหัด เห็นใหม่ ทหารฝึกหัดๆ แล้วช่อมรบ แล้วถ้ามีข้าศึกมีสงครามขึ้นมา ถ้าได้ออกรบตามความเป็นจริงขึ้นมา เห็นใหม่ ถ้าได้ออกรบตามความเป็นจริงขึ้นมา ข้าศึก ถ้าเข้าไปอยู่ในวงล้อมของข้าศึกตายหมดละ

แล้วในการประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ เวลากิเลส กิเลสมันมีอยู่โดยดั้งเดิมอยู่แล้ว กิเลสมันอยู่ในหัวใจของเราอยู่แล้ว ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ เราก็ไปจำมาแผนที่มันไม่ใช่ตัวจริง ถ้าไม่ใช่ตัวจริง ศีกสงครามมันเกิดขึ้นมาไม่ได้หรอก

ศึกสงครามจะเกิดได้ เห็นใหม่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอบรมบ่มเพาะพวกเรามาไง ทำความสงบของใจเข้ามาก่อนๆ ถ้าใจสงบระงับแล้วให้ขุดให้คุ้ยให้แสวงหา กิเลสมันไม่เดินเข้ามาให้เราจับหรอก แล้วกิเลสมันไม่บอกว่ามันยอมแพ้แล้วมันจะให้เรามีความสุขหรอก

สิ่งที่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติใจ เวลากิเลสมันจะช่อมรบใจ มันจัดการให้อย่างดีเลย จัดการให้ทุกอย่างเลย เพราะ... เพราะเป็นการช่อม มันเป็นการช่อมรบ มันถึงไม่ใช่นักรบ ถ้าเป็นนักรบๆ นักรบ เห็นใหม่ สิ่งที่เกิดศึกเกิดสงครามนี้มันเกิดเพราะการขัดแย้ง มีการขัดแย้งมีการแย้งซึ่งผลประโยชน์ต่างๆ กัน นั่นเป็นเรื่องทางโลก

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราเกิดมา เรามีวิชาอยู่แล้ว ยืนยันโดยข้อเท็จจริง ถ้าไม่มีวิชา ไม่มีกิลเลส เราไม่มาเกิดเป็นคนหรอก ไม่เกิดเป็น เทวดา ไม่เกิดเป็นพรหมด้วย เทวดา อินทร์ พรหม สิ่งที่เกี่ยวข้องตายเกิดในวัฏฏะ เพราะมันมีกิลเลสไง เพราะมันมีกิลเลสค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นตัวเหตุถึงทำให้ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

จิตเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เสวยภพไป กำเนิด ๔ ในครรรค์ ในไข่ ใน น้ำครำ ในโอปปาติกะ เวลากำเนิด กำเนิดจากอะไร กำเนิดจากกรรมเก่า กรรมใหม่นี้ใน กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันไง กรรมดีและกรรมชั่วนี้ไง กรรมดีและกรรมชั่ว ใน พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อกรรมดี กรรมชั่ว สอนให้เรื่องกรรม เรื่องการกระทำ ไม่ได้ สอนเรื่องอื่นเลย

เวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม เราก็มีคำบริกรรมพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรม สมาธิ นี่ก็คือมโนกรรม มโนกรรมคือการทำงานของใจใจ มโนกรรมคือการทำของมโนของใจ ใจ ที่การกระทำเพื่อให้ใจมันสงบระงับให้ใจมันตั้งมั่นได้ ให้ใจมันฟื้นตัวขึ้นมาได้ สัมมาสมาธิไง สุข อื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีใจ จิตสงบ เห็นไหม นักรบๆ เวลาเขาจะออกศึกของเขา เขาต้องมีอาวุธ เขาต้องมีสติ มีปัญญา มีการวางแผน มีฝ่ายเสธ. ฝ่ายสนับสนุน ฝ่ายต่างๆ ร้อยแปด

นี่ก็เหมือนกัน เราจะทำความสงบของใจ เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ถ้ามี ศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราจะฝึกหัด ขึ้นมาให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหน กุสลา ธมฺมา อกุ สลา ธมฺมา คนที่เขาทำของเขา เขาได้สร้างอำนาจวาสนาของเขา เขาทำความสงบของเขาได้ ง่าย แล้วเวลาทำความสงบได้แล้วเขาชำนาญในวสี ชำนาญในการรักษาด้วย

สมาธิคือสมาธิ สมาธิเกิดจากเหตุ เหตุคือมีสติ เหตุจากมีคำบริกรรม เหตุจากเกิดปัญญา อบรมสมาธิ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน แล้วทำสมาธิแล้วพอจิตสงบแล้วจะเห็นนิมิต จะมีความรู้ ความเห็นต่างๆ ทั้งนั้น ทั้งนั้นเพราะมันเป็นจริตนิสัย

คูสิ ดูอาหารมันก็มีแตกต่างกันหลายใช้ใหม่ เวลาจิตนิสัยของคนมีความชอบต่างๆ มันก็แตกต่างกันใช้ใหม่ แล้วเวลามันแตกต่างกัน มันแตกต่างเพราะอะไรล่ะ มันแตกต่างมโนกรรมไง “เวลาเธอย้ำคิดย้ำทำจะเป็นจิตเป็นนิสัยของเธอ” เวลาย้ำคิดย้ำทำ มันก็คิด มันก็ย้ำ มันก็ย้ำคิดย้ำทำในใจอันนั้น แล้วเวลามันมีการกระทำ กรรมมีการกระทำ

เวลานั้นตรียกรรม อนันตรียกรรมทำสงฆ์ให้แตกแยก ทำให้พระพุทธเจ้าห่อพระโลหิตไปฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าครูบาอาจารย์ เห็นไหม ฆ่าพระอรหันต์ อนันตรียกรรม ทำไมเป็นอนันตรียกรรมล่ะ? กรรมมันรุนแรงๆ แม้แต่ในชาติปัจจุบันนี้ถ้าเราได้ทำกรรมหนักไว้เนี่นตาลยอดด้วน มันจะทำคุณงามความดี คุณงามความดีจากการกระทำ จากปลายอ้อปลายแฉม จากที่เราประพฤติปฏิบัติมันไม่เข้าสู่หัวใจเลย เวลาที่มีการกระทำขนาดนั้นนี่อนันตรียกรรม เวลากรรมหนักๆ ก็เป็นเรื่องหนึ่ง

แล้วทำคุณความดีๆ ละ นี่เป็นกรรมดี กรรมดีและกรรมชั่ว เวลากรรมดีและกรรมชั่ว เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันสมดุลงอกดีขึ้นมา เห็นไหม มันก็จะสงบระงับเข้ามาด้วยการกระทำ ด้วยมโนกรรม ด้วยการกระทำ ด้วยคำบริกรรม เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมาในภาคปฏิบัติๆ นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ ด้วยหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทางทะเลหมุดเลย อาสวกษยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การกระทำอันนั้นเป็นการกระทำที่เป็นสัจจะเป็นความจริง เป็นนักรบพระองค์แรก แล้วรบโดยมรรค ๘ รบโดยดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมอันนั้น

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ธรรมจักรัง ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ เพราะอะไร เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมสายกลาง ธรรมสายกลางคืออะไร **มคฺโค** ทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ดำริชอบ ดำริคือความธรรมที่ถูกต้องชอบธรรม สติชอบ สมาธิชอบ งานชอบ งานชอบนี้สำคัญมากหน้าที่การงานไง

เวลาทางโลกอาบเหงื่อต่างน้ำทำหน้าที่การงานของตน เพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เวลาจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะว่าในพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งพระอานนท์ไว้เลย “อานนท์ เธอบอกเขานะ ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด” ปฏิบัติบูชาไง ฝึกหัด ฝึกหัดให้มีสติ ฝึกหัดทำความสงบใจเข้ามา ฝึกหัดใช้ภาวนามยปัญญาให้มันเกิดขึ้น

เพราะปฏิบัติบูชาเราเถิด เพราะถ้ามันปฏิบัติด้วยมรรค ๘ ปฏิบัติด้วยความถูกต้องชอบธรรมมีกัจจัญญาน มีสังกัจจัญญาน กตัญญานในหัวใจ วงรอบ ๑๒ เขาจะได้เป็นพระโสดาบัน เขาจะได้ผลของการประพฤติปฏิบัติไง เห็นไหม นักรบ เวล่านักรบๆ รบจริงๆ รบด้วยมรรคด้วยผล ด้วยมรรคผลมันไม่มีหาซื้อหาขายได้ที่ไหนทั้งสิ้น มันเป็นผลจากการประพฤติปฏิบัติไง จิตตภาวนาๆ

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เรามีครูมีอาจารย์ไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นนักรบมาก่อน เวลาท่านอบรมบ่มเพาะท่านถึงให้เรารบด้วยความเป็นจริงในหัวใจของเรา แล้วทำให้ขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา ในภาคปัจจุบันนี้เวลาลูกศิษย์ลูกหา ใ้พวกแข่งหน้าแข่งหลัง มันเป็นการซุ่มรบ มันอ้อมมันอิง เห็นไหม พระพุทธ พระเจ้า พระสงฆ์ พระเจ้าไม่ใช่พระธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ เห็นไหม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ได้เป็นพระโสดาบันทั้งสิ้น แสดงอนัตตลักษณะ สูตรเป็นพระอรหันต์ ๕ องค์ ไปได้ยสะอีก ๕๕ เห็นไหม ๖๐ องค์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

ถ้ามีพระธรรมๆ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ บ่วงที่เป็นทิพย์ ชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณ ทิพย-สมบัติ พ้นหมดเพราะอะไร พระธรรมๆ สัจธรรมในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมในใจของพระอรหันต์มันมีคุณค่า

ถ้ามันมีคุณค่าแล้วมันมีคุณค่าในตัวมันเอง วิมุตติสุขใจ ถ้ามันวิมุตติสุขวิหารธรรมในใจ แล้วโลกธรรม ๘ มีค่าอะไร มันไม่มีค่าเลย แล้วถ้ามันไม่มีค่า เพราะมันไม่มีค่า เพราะหัวใจมันไม่เอา ถ้าเป็นพระธรรม

แต่ถ้าเป็นพระจำ พระจำๆ เพราะมันหิวมันกระหายใจ ในหัวใจมันมีหิวมันกระหาย มันอยากดัง มันอยากให้คนรู้จัก มันอยากไปหมด พระจำ

แต่ถ้าเป็นพระธรรมมันไม่เป็นอย่างนั้นแล้ว มันไม่มีการแสวงหาสิ่งที่เป็นโลก ไร้สาระ มันเป็นภาวะ เวลาคนเกิดมาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยใช้ใหม่ พระก็ต้องเข้าบิณฑบาตเลี้ยงชีพ เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปหาหมอ ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยแล้ววิหารธรรม ถ้าเป็นธรรมโสดกำหนดพุทโธๆ หายหมดเลย เวลาหายหมดเลย เห็นใหม่

แต่ชีวิตนี้ก็มีการพลัดพรากเป็นที่สุด โดยธรรมชาติของมัน ชีวิตนี้ก็ต้องสิ้นชีวิตนี้ไป สิ้นชีวิตนี้ไปแบบกิเลสข้อมรป ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเข้มข้นเข้มงวดโดยกิเลสหมดเลย กิเลสมันซ่อนใจ เป็นพระจำใจ พระพุทฺธ พระจำ พระสงฆ์ ไม่ใช่พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์

ถ้ามันเป็นพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ มันเป็นสังฆธรรม แค่ทำความสงบของใจ เราก็ชื่อสัตย์แล้ว เพราะอะไร เพราะสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบระงับแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตตภาวนา จิตดวงนี้พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ทำความสงบของใจแล้วมันรู้มันตื่น มันเบิกบานของมัน แล้วมันขุดคุ้ยค้นคว้าค้นหากิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน

ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนาจับพลัดจับผลูๆ หากิเลสไม่เจอ หากิเลสไม่เจอแล้วบอกมันไม่มี มันไม่มีแล้วทำความสงบของใจเข้ามาแล้วว่างๆ อย่างนี้คือคุณธรรม คือสิ้นกิเลส มีอำนาจวาสนาแค่นั้น มันก็เป็นวาสนาของคน

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนา เวลาจิตมันสงบระงับแล้วมันขุดมันคุ้ย มันค้นมันคว้าของมัน มันเห็นของมัน เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ขนพองสยงเกล้า

เราไม่รู้ว่ากิลีสตันหาความทะยานอยากมันอยู่ไหน แล้วเวลาจิตที่เวียนว่ายตายเกิดใน วัฏฏะ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันมีร่างกายเหมือนเราที่ไหนไม่เห็นมี แล้วเวลามา เกิดเป็นเรา เรามีกายกับใจๆ แล้วร่างกายนี้ก็ชราคร่ำคร่าไปตลอด แล้วหัวใจมันชราคร่ำคร่า หรือไม่ มันเป็นเพราะอายุขัยไ้ ๑๐๐ ปีก็ตายไป พอตายไปแล้วจิตมันไปไหน มันก็ไปเกิดอีกแล้ว เพราะอะไร เพราะมันมีความไม่รู้ในตัวมันไ้ มันไม่รู้จะไปไหน มันก็ล่องลอยไปเกิดตามอำนาจ ของมันไ้

แต่ในปัจจุบันนี้เราเกิดมามีกายกับใจ กายกับใจ ใ้กายที่ว่าจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดใน วัฏฏะที่ว่าจับต้องไม่ได้ เราพยายามฝึกหัดของเรา เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเรา เรา ค้นคว้าหาของเราให้ไ้ เรารู้ได้ต่อเมื่อมันเป็นอารมณ์ความรู้สึก มันรู้ได้แต่สัมผัส ลมพัด มีความรู้สึก ผัสสะมีความรู้สึก เวลาชอบสิ่งใด ต้องการสิ่งใด เวลามันต้องการมันแสวงหาในใจไม่ รู้เท่าทัน

ถ้าจิตสงบแล้วถ้ามันจับอารมณ์ความรู้สึกไ้ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งี่อารมณ์ ความรู้สึกเป็นรูป อารมณ์ความรู้สึกของคนมันเป็นวัตถุเลยละ ถ้ามันจับมันต้องไ้ มันแยกมัน แยะของมันไ้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แยกแยะไ้เลย รูปกับนาม เวลาเป็นรูปๆ เป็นธาตุ ๔ เป็นรูป เห็นไหม มหาภูตรูป เห็นไหม ดิน น้ำ ลม ไฟ สิ่งี่จับต้องไ้แล้วเราเห็นด้วยตาเปล่าตลอดเวลา เราก็รับรู้ไ้ ถ้าศึกษาธรรมะเป็น พระ พุทธ พระจำมา เราจำมา เราจำมาแต่เราทำของเราขึ้นมาให้ไ้เป็นความจริงขึ้นมาไ้ไม่ได้ ถ้าเป็น ความจริงไ้ไม่ได้มันก็ไม่ไ้ไ้กรบ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นนักรบ ท่าน เป็นนักรบเพราะท่านเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นธรรมเป็นสัจจะเป็นความจริง ท่านจับ ต้องของท่านไ้ อย่างที่ว่า สิ่งี่อารมณ์ความรู้สึกเป็นรูปอันหนึ่ง เป็นรูปเลยละ จับต้องไ้เลย ละ ถ้าจับต้องไ้ ถ้าจับต้องไ้แล้วเวลามันแยกออกไป เวลาอารมณ์ความรู้สึกมันก็เป็นความคิด

ความคิดที่เป็นความทุกข์ความสุขถ้ามันจับต้องได้แล้วมันประกอบไปด้วยอะไรละ ที่ว่ากายกับใจมันประกอบไปด้วยอะไร อารมณ์ความรู้สึกประกอบด้วยอะไร

รูป มันก็มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รูปมันมีความรู้สึกไง เวทนาไง ดีหรือชั่ว ชอบหรือชัง นี่เวทนา สัญญา สัญญาเทียบค่า สัญญาเทียบค่าเลยนะ เพราะมันเป็นสัญญา สัญญา สังขารปรุง สังขารแต่ง แต่งต่อเนื่องไป นี่วิญญาณรับรู้ในอารมณ์นั้น อารมณ์ๆ หนึ่ง อารมณ์หนึ่ง เห็นไหม วิญญาณรับรู้ที่ความคิดเกิดดับๆ อารมณ์หนึ่งๆ มากมายมหาศาล

ถ้าจิตมันสงบ ถ้ามันจับต้องของมันได้ ถ้าจับต้องได้แล้วมันแยกแยะได้ มันแยกแยะได้ ด้วยความเป็นจริงของมันได้ เราแยกของเราๆ นี่จะเป็นนักรบ ไม่ใช่ข้อมรบ ข้อมรบมันจับต้องสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เลย มันเป็นการจ้มา มันเป็นทางวิชาการ จะข้อมกันบนแผนที่ ธรรมและวินัยไป พระไตรปิฎกไป ถ้าจำจากครูบาอาจารย์มา เราก็จำมา พอจำมา จำมา สิ่งที่จำมาแล้วเวลาทำไป นี่มันเป็นสัญญา จำมาแล้วนะ ข้อมรบ มันก็สร้างเป็นรูปแบบ เป็นสร้าง เห็นไหม

เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอก “ต่อไปนี่มันมีไอ้พวกแข่งหน้าแข่งหลัง พวกที่เดินตามก็มี” ถ้าเดินตามก็เป็นนักรบไป จะเข้าไปแสวงหา เข้าไปพิสูจน์ในกายกับใจของเรา เวลาจิตตภาวนาๆ จิตตภาวนาจิตก็ค้นคว้าหาจิตของตน ถ้าจิตสงบแล้วถ้ามันพิจารณากายเห็นกายของตน มันก็ค้นคว้าในกายของตน ถ้ามันพิจารณาเวทนา พิจารณาจิต มันก็พิจารณาในหัวใจของตน

เวลาพิจารณาขึ้นมา เห็นไหม เวลากิเลสมันเข้ามาเข้าไปอยู่ในใจและกายของเราทั้งสิ้น ในกายและใจอยู่ได้อาณัติของกิเลสทั้งสิ้น เวลาอยู่ได้อาณัติทั้งสิ้น เห็นไหม ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนา หรือไม่มีกำลังที่จะมีอำนาจวาสนาพอ เราก็ยอมจำนนอยู่กับมันไป ถ้ายอมจำนนอยู่กับมัน เห็นไหม ไอ้พวกแข่งหน้าแข่งหลังขึ้นมา มันก็พลิกกลับ เอาพระจำมาเป็นเครื่องมือแล้วก็แยกแยะ ข้อมรบ ข้อมรบมันสร้างเลยนะ สร้างเพื่อจะข้อมรบในสถานการณ์ จะเข้ายึดเมือง จะเข้าปกป้องเมือง จะเข้าสิ่งใด มันข้อมรบมันไม่จริง

ถ้ามันเป็นความจริงนะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาท่านสอน ท่านสอนเฉพาะบุคคล เวลาเทศนาว่าการบนศาลานี้ เห็นไหม บนศาลานี้เทศนาว่าการแกงหม้อใหญ่ มันเป็นข้อเท็จจริง ใจ มันเป็นข้อเท็จจริง **“ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ”** ใช่! มันเป็นธรรมชาติ แต่ ธรรมชาติของใครล่ะ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ฝนตกแดดออกนี่ใจธรรมชาติ กิเลสของคนก็เป็น ธรรมชาติ

แต่! แต่นักรบไปเจออะไร เห็นอะไร รู้อะไร ถ้าที่รู้ที่เห็นนั้นนะ ที่รู้ที่เห็น เห็นโดยอะไร?

ถ้าเห็นโดยจิตของเรา เห็นโดยสัญญาของเรา ส่วนใหญ่แล้วเวลาธรรมเกิด ๆ ใจ เพราะ... เพราะจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะได้สร้างเวรสร้างกรรมของเขามา ใครสร้างเวรสร้างกรรม มามากน้อยขนาดไหน เวลาจิตมันสงบแล้วเห็นนิมิตต่าง ๆ เห็นความรู้สึกต่าง ๆ อันนั้นมันเป็น ประสบการณ์ของจิตนั้น ถ้าประสบการณ์ของจิตนั้นเรารู้แล้วเราวางไว้ ถ้าคนมีวาสนานะ เรารู้ สิ่งใดเราก็อ่าง ๆ ความรู้นั้นก็เท่ากับทำความสะอาดใจของตนใจ

ใจของเรา เห็นไหม มันรับมันรู้ มันมีเวรมีกรรมของมัน มันถึงได้มีสถานะอย่างนั้น แล้ว มันรู้เห็นอย่างนั้น ความรู้เห็นอย่างนั้น เห็นไหม เหมือนกับเราจะเดินทาง เราจะเดินทาง เราต้องมีเป้าหมายว่าเราจะไปที่ใด แต่เวลาที่เราเดินทาง สิ่งที่หนทางนั้นมันจะประกอบไปด้วยสิ่งที่ยวน เย้า สิ่งที่เราไม่รู้ร้อยแปดพันเก้า จิตของคนก็เหมือนกัน เวลาจิตของคนขึ้นมา เห็นไหม เวลาเริ่ม ฝึกหัดภาวนาขึ้นมา ถ้าฝึกหัดทำความสงบของใจเข้ามา ด้วยกรรมของสัตว์ มันจะรู้มันจะเห็นสิ่ง ใดขึ้นมา นั่นคือภาพข้างทาง สิ่งที่เป็นเป้าหมายของเราคือเราต้องการทำความสงบของใจดวงนั้น

ถ้าทำความสงบของใจดวงนั้น ดวงนั้นคือดวงของเราเนี่ย เราก็มีสติมีปัญญาดูแลรักษา ในการบริหาร การดำเนินต่อเนื่องให้จิตมันดำเนินไป สิ่งที่เราที่เห็นก็อ่าง ๆ ใจ แต่! แต่คนที่ไม่มี วาสนามันเห็นสิ่งใดแล้วมันติด ถ้าสิ่งใดมันติดมากหรือติดน้อยก็แล้วแต่ หรือความพอใจทำให้ เราเนิ่นช้าอยู่อย่างนั้น มันก็จะติดอยู่อย่างนั้น

แต่ถ้าเราจะรู้จะเห็นสิ่งใดเพราะการทำ ความสงบของใจ เห็นไหม เป็นเครื่องอยู่ของใจๆ เพื่อจะไม่ให้ติดสิ่งที่ยวนเย้า สิ่งที่ยั่วยวน สิ่งนี้มันทำให้เราเนิ่นช้า มันทำให้เราเข้าสู่ความสงบไม่ มั่นคง ชำนาญในวสีๆ เราฝึกหัดภาวนา เห็นไหม กำหนดพุทโธ เราวางอารมณ์อย่างใด เราทำสิ่ง ใดแล้วจิตมันสงบได้โดยง่าย จิตสงบโดยพอประมาณ จิตสงบขนาดไหนนี่ประสบการณ์ทั้งนั้น

การภาวนาเริ่มต้นจากตรงนี้ ถ้าเริ่มต้นจากตรงนี้มันจะเป็นข้อเท็จจริง จิตสงบหรือไม่ สงบ แล้วในการภาวนาบางครั้งมันก็สงบ บางครั้งมันก็ไม่สงบ แต่มันจะสงบหรือไม่สงบเรา จะปฏิบัติบูชาของศีลสมาธิธรรมเจ้าจนการประพฤติปฏิบัติเหนี่ยวยากขนาดไหน จน มันเข็ด จนมันขยาด มันเข็ด มันฝึใจ เราทำโดยไม่ต้องการให้สมุทัยความอยากไม่ให้กิเลสมัน พลิกใจ พลิกเป็นการซุ่มรบไป กิเลสมันพลิก เราไม่ต้องการกิเลส เราต้องการธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา ตามข้อเท็จจริงของเรา

ศีลคือความปกติของใจโดยข้อเท็จจริงไป ถ้ามันมีความผิดพลาดสิ่งใด ทำสิ่งใดถ้ามันศีล ขาด ศีลต่าง ศีลพร้อม เราวิริติ เราแก้ไขได้ เว้นไว้แต่พระ เวลาพระของเราถ้ามันผิดแล้วมันฝึใจ นักรบๆ ใครที่ปฏิบัติมันฝึใจ ฝึใจ ถ้ามันยังไม่ได้เวลา เราก็ถึงเวลาเราก็จะปลงอาบัติของเรา ถ้าปลงอาบัติของเรา สิ่งนี้เป็นอาบัติไป ถ้ามันเป็นความผิดใจ ทุกศีล เวลาทำความสงบของใจ ใจ มันสงบแล้ว เห็นไหม มันก็โลเล

แต่ถ้าเป็นสมาธิสมาธิ ความถูกต้องชอบธรรมโดยศีลโดยธรรมขึ้นมา ทำความสงบของ ใจให้มันอบอุ่นของเราในหัวใจของเรา แล้วฝึกหัดชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก ถ้าชำนาญในการเข้าและการออก ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เรามีสติ เรามีปัญญา เรารักษาเหตุ ของเราไว้ เราตั้งด้วยสติ สติสัมปชัญญะ การปฏิบัติการทำงานทุกแขนงต้องมีสติประกอบทุก อิริยาบถ แล้วถ้ามันพลัง มันผลอ มันขาดสติไป นั้นเราก็เริ่มต้นใหม่ๆ

แต่คนที่ประพฤติปฏิบัติโดยข้อเท็จจริงโดยการกระทำแล้ว มันจะสมบูรณ์แบบของมัน ถ้าสมบูรณ์แบบของมัน เห็นไหม เราอยู่โดยเหตุตลอด สมาธิจะไปไหน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเราจุดไฟ เราเติมน้ำมัน แล้วน้ำมันมันสมบูรณ์แบบ ถ้าไฟมันติดมันก็มีน้ำมันเป็นเครื่องหล่อ

เลี้ยง ไฟมันก็ต่อเนื่องไป นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติ มีสติของเรา เรามีคำบริกรรมของเรา แล้วรักษาของเรา พอมันสงบแล้วมันมีกำลัง สงบแล้วมีความสุข ถ้ามีความสุขเพราะความสุขนั้นมหัศจรรย์ แล้วเราก็จะมีคำบริกรรมอย่างนี้ต่อเนื่องไปโดยที่เราไม่หลงระเหิงไป

แต่คนไม่เป็นมีสิ่งใดแล้วมันก็ดีใจ มีสิ่งใดมันก็พลั้งเพลอ แล้วทุกคนมีความคิดว่าสิ่งใดที่เราทำแล้วมันจะเป็นของเราตลอดไป ไม่ใช่หรอก ใจของเรามันโลเลอยู่แล้ว แล้วใจของเรามันมีกิเลสด้วย ใจของเรามันโลเลอยู่แล้ว มันรวนเรอยู่แล้ว ถ้ารวนเรอยู่แล้วมันได้สิ่งใดแล้วมันไหลลื่นไปหมด

มันถึงต้องมีครูบาอาจารย์ เวลาแก้จิตๆ ครูบาอาจารย์จะคุ้มครองจะดูแลตลอดไป ทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ก่อน แล้วใจสงบแล้วถ้ามันรู้เห็นสิ่งใดวางๆๆ วางให้มันมั่นคงของมันขึ้นมา แล้วถ้ามันจับต้องสิ่งใดได้ๆ หรือสิ่งใดที่มันเข้ามาในคลองของความรู้ความเห็นนั้น เราก็พิจารณามันให้ปล่อยวางๆ ผ่านต่อเนื่องไปๆ จนจิตมันตั้งมั่นนะ คำว่า “ตั้งมั่น” มันทำความสงบได้สะดวกๆ แล้วมันต่อเนื่อง แล้วถ้ามีสิ่งใดมากระทบกระเทือนมันไปแล้ว ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงไม่ให้คุยกัน ไม่ให้คลุกคลี ให้รักษาใจของตน ถ้ารักษาใจของตนได้เพราะเราจะเป็นนักรบ เราไม่ใช่ให้กิเลสข้อมรพบ

กิเลสข้อมรพบมันซ้อนกัน มันบอกว่านี่ความเป็นนักรบ ใจพวกแข่งหน้าแข่งหลัง กิเลสข้อมรพบ กิเลสข้อมรพบกิเลสมันยุมันแห่ กิเลสมันพลิกมันแพลง กิเลสเป็นคนคุมเกมใจ เพราะกิเลสเป็นเจ้าวัฏจักรอยู่แล้ว กิเลสมันคุมหัวใจดวงนี้อยู่แล้ว แล้วด้วยอ่อนแอ ความอ่อนแอ ความพลั้งเพลอ ความไม่เอาไหน เลยให้กิเลสเป็นคนบงการ กิเลสมันเลยจัดข้อมรพบเลย กิเลสมันจัดการให้ ศีล สมาธิ ปัญญา เหลวไหล ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน เหลวไหล เอาความเหลวไหล เอาเหตุ เอากิเลสที่มันซับซ้อน กิเลสมันจะจัดข้อมรพบให้ใจ ว่าเป็นภาคปฏิบัติ แต่ความจริงมันไม่ใช่

เพราะว่าคนเกิดมาด้วยอวิชชา คนเกิดมาด้วยต้นหาความทะยานอยาก ด้วยกรรมดีกรรมชั่วของตน กรรมดีกรรมชั่วของตนมันก็มาจากกิเลสนั้นแหละ ถ้ามันมาจากกิเลสๆ ถ้าเป็นกรรมดีๆ เราสร้างให้เป็นมรรค สร้างให้เป็นมรรคคือสร้างคุณงามความดีโดยการทำดีต่อเนื่องๆ

จะทำให้ความสงบของใจมันจะมีอะไรสิ่งใดเกิดขึ้นโดยวาง สิ่งที่เกิดขวางนั้นคือครอบครัวยุคของมาร
เราไม่ต้องไปอุทธรณ์อะไรทั้งสิ้น เราทำของเราโดยบุญกุศล โดยศรัทธา โดยความเชื่อ โดยความ
มั่นคงของเรา เพราะอะไร

พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เราจะทำคุณงามความดีของเรา สร้าง
อำนาจวาสนาบารมีของเรา เพื่ออย่างน้อยก็ให้ภพชาติมันสิ้นเข้า ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริง
ขึ้นมามันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันทิฎฐิโก เพราะมันเป็นการทำงานและกิเลสเข้าเผชิญหน้าบนหัวใจของ
เรา นี่ไง การรบกิเลสๆ ถ้าจิตสงบระงับแล้วถ้ามันจับมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม
ตามความเป็นจริง ถ้ามันจับต้องของมันได้นั้นละกองทัพธรรม

กองทัพธรรมคือศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา มันมีภาวนามยปัญญา ปัญญา
เริ่มต้น ปัญญาจากสามัญญสำนึกของมนุษย์ มนุษย์เกิดมาเป็นปุถุชนคนหนา มันมีความทุกข์
ความยาก เพราะความไม่รู้สักนึกคิดมันหยาบ มันเข้าสู่ความละเอียดในหัวใจของตนเองไม่ได้ ถ้า
มันเข้าสู่ความละเอียดในหัวใจของตนเองไม่ได้ เราก็พยายามของเรา เราฝึกหัด เราจะประพฤติ
ปฏิบัติขึ้นมา พยายามใช้คำบริกรรม ต้องคำบริกรรม

เพราะคำว่า “คำบริกรรม” เพราะหัวใจ ธาตุรู้ สิ่งที่ถูกรู้คืออารมณ์ความรู้สึก มันบริกรรม
ของมัน มีการกระทำของมันไง ให้ของมันเป็นข้อเท็จจริงใจ ให้มันเป็นสัมมาสมาธิ ให้มันเป็น
ข้อเท็จจริง ไม่ใช่บอก “มันวางๆ” วางอะไร วางๆ ให้กิเลสมันซ่อมรบซะใหม่ ให้กิเลสมันซบซอน
ซะใหม่ ให้กิเลสมันพลิกแพลงซะใหม่

ดูการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นครอบครัวยุคฐาน เป็นสายหลวงปู่มั่น หลวงปู่
เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ครูบาอาจารย์มีข้อวัตรปฏิบัติให้ดำเนินการมา ให้ทำความสงบของ
ใจ ถ้าใจสงบระงับแล้วให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริง ให้เป็นนักรบเพื่อจะให้เป็นศีล
สมาธิ ปัญญา เข้าไปเผชิญกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากตามข้อเท็จจริง

ให้กิเลสกับธรรม สงครามธาตุ สงครามขั้น ให้เกิดภาวะสงคราม สงครามที่มัน
เกิดขึ้น เวลามันเกิดขึ้นท่ามกลางหัวใจ มันเกิดการกระทำโดยสติโดยปัญญา ปัญญา

มันจะหมุนตัวๆ มันจะเร็วของมัน จากที่เริ่มต้นจากอึดอาด จากยึดขาด จากทำถูกทำผิด ทำได้ ทำไม่ได้ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง มันจะเกิดสัจจะความจริงขึ้นมา ปัจจุบันตั้งสันทิฏฐิโก แล้วมันจะมหัศจรรย์กับความเป็นจริงในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มาด้วยอำนาจวาสนา ด้วยการกระทำ ด้วยสัจจะ ด้วยความจริงจนมีพระพุทธกับพระธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะเวลาฟังธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วประพฤติปฏิบัติตามสัจจะความจริง จิตแห่งตลอดด้วยกิจจญาณ สัจจญาณ กตญาณในวงรอบ ๑๒ มันเป็นสัจจะเป็นความจริง เห็นใหม่ เกิดการกระทำระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ นักรบ รบสัจจะ รบความจริงขึ้นมาเลยเกิดพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมไม่ใช่พระเจ้า

ถ้าเป็นพระเจ้าๆ มันจ้มา จ้มาแล้วกิเลสมันปลิ้นมันปลี่ยน เวลากิเลสมันปลิ้นอารมณ์ เปลี่ยนมันรวนเรมันเปลี่ยนแปลงตลอด สัญญาความจ้มา จ้แล้วขาดตกบกพร่องเกินความจริง ไม่มีข้อเท็จจริง มันเป็นความจ้มาๆ ทั้งสิ้น สัญญา เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติทำความสงบของใจนี้คือกำลัง แล้วเวลาเริ่มฝึกหัดใช้ปัญญาไปๆ ถ้ากำลังมันอ่อนลง นี่เป็นสัญญาแล้ว เป็นสัญญาคือมันจืดมันซีด เป็นสัญญาคือมันพะรุงพะรัง

ถ้าเป็นปัญญา เวลาเป็นปัญญามันเป็นปัญญาญาณ มันขาด มันพัน มันทะลุปรุโปร่ง มันปล่อยวาง มันร้อยแปด ถ้ามันเป็นปัญญานะ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ งานชอบธรรม ถูกต้องชอบธรรม นักรบ แต่ข้อมรรป คำว่า “ข้อม” ใจ ข้อมรรปก็ริยาทำทางดูสวยงามกว่าด้วยเพราะมันไม่มีเลือด ก็เอาเลือดปลอมมาขโมยให้เลือดแดงเลย ให้ถ้ายวิธีโสมมาสวยงาม แล้วเวลาส่งแล้วได้เก็บคะแนนเต็มที่แล้ว แต่ในการประพฤติปฏิบัติไม่ใช่

จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง เหตุให้เกิดทุกข์คือสมุทัย คือกิเลสต้นหาความทะยานอยาก นิโรธคือความดับทุกข์ มันจะดับได้ด้วยมรรค ๘ มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง

จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ เวลาการกระทำ เห็นใหม่ เวลาทำความสงบของใจ เข้ามาๆ สมถกรรมฐาน สมถกรรมฐานฐานที่ตั้งแห่งการงานคือจิตดวงนี้ จิตดวงนี้สงบ ระวังแล้วจิตตภาวนา จิตนี้ยกขึ้นสู่วิปัสสนาโดย เห็นใหม่ ยกขึ้นสู่วิปัสสนาโดยจิตที่เป็น สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ยกขึ้นสู่วิปัสสนาโดยเห็นกิเลสต้นหาความ ทะยานอยาก นิโรธดับด้วยมรรค ๘ นิโรธดับ นิโรธคือขณะ ขณะจิตที่มันดับ มันดับโดย มรรค ๘ มรรคสามัคคี

มรรคที่เราเริ่มฝึกหัด เห็นใหม่ สุขตมยปัญญา จินตมย-ปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญา ที่มันเกิดขึ้น เวลาฝึกหัดปฏิบัติไป ปัญญามันจะเร็วขึ้น มันจะเท่าทันกิเลสมากขึ้น เวลาสงคราม ธาตุ สงครามชั้นธี่ สงครามระหว่างธรรมกับกิเลสที่มันประหัด-ประหารกันบนหัวใจของผู้ที่ ประพฤติปฏิบัตินั้น มันถึงเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญาให้กับใจดวงนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนาริ้อสัตว์ชนสัตว์ก็หรือหัวใจของสัตว์โลกที่เวียน วายตายเกิดในวัฏฏะ เวลามันเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา มันก็เกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาบน จิตดวงนั้น บนจิตดวงนั้นคือสัมมาสมาธิไ้ แล้วถ้ามันทำสมาธิไม่เป็นล่ะ? มันจะเอาที่ไหนเป็น พื้นฐานล่ะ?

จิตตภาวนากับอารมณ์ภาวนามันแตกต่างกัน จิตตภาวนามันเกิดชัดเจนแจ่มแจ้งมัน เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญา แค่อสมถ-กรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน จิตที่สงบระงับ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานมันก็มีหัตศจรยัยในจิตของตนอยู่แล้ว ว่าจิตของตน “อ้อ! จิตดวงนี้ที่เวียนวายตาย เกิดในวัฏฏะมันเป็นเป็นอย่างนี้ ของที่เป็นของเราแต่ทุกคนไม่เคยเห็น แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านอบรมบ่มเพาะให้ฝึกหัดทำความสงบของใจขึ้นมาเพื่อให้เห็นจิตดวงนี้! จิตดวงนี้! จิตดวง นี้!”

มันมีกี่ดวงล่ะ?

ถ้ามันจิตดวงนี้มันก็สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนาๆ ก็ยกขึ้นสู่วิปัสสนาก็เห็นกิเลสไ้ ถ้า มันเห็นกิเลสขึ้นมา มันก็เกิด เห็นใหม่ เกิดธรรมจักรไ้ เกิดภาวนามยปัญญาไ้ ปัญญาที่ภาวนา

ภาวนาที่เกิดขึ้นมันมหัศจรรย์กับใจดวงนี้มากมายขนาดไหน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ใด ก็มันจะรู้ที่ใจดวงนี้ใจ ดวงนี้ที่มันทุกข์มันยากใจ ใจดวงนี้ที่กิเลส
มันครอบงำอยู่ใจ ที่ครอบครวของมารมันครอบงำไว้ใจ แล้วถ้ามันเป็นกิเลสพลิกแพลงใจ มันข้อม
รบ

เหมือนกันเลย พุดเหมือนกัน คำเดียวกัน แต่ไร้สาระ ไร้พวกแข่งหน้าแข่งหลัง!

แข่งหน้าแข่งหลังมันเป็นสัญญาอารมณ์ กิเลสข้อมรบ กิเลสมันข้อมรบมันฝึกหัด แล้วมัน
ฝึกหัดด้วยข้อเท็จจริงไม่ได้ ฉะนั้น เวลาการประพฤติปฏิบัติมันก็อยู่ที่วาสนา ถ้าวาสนามันทำ
ไม่ได้ อยากรู้มันก็ไม่ได้ แต่ไม่ได้ ถ้าไม่ฝึกหัดมันก็ทำไม่ได้ แต่ถ้ามันฝึกหัดของมัน มันจะทำของ
มันได้ มันจะสร้างสมบารมีสร้างสมบุญญาธิการของมันขึ้นมา ถ้ามันสร้างสมบุญญาธิการของ
มัน เห็นไหม

ดูสิ ดูครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม ตลอดรุ่ง ตลอดรุ่งก็ตลอดรุ่ง ทุกข์ยากแสนเข็ญ
ขนาดไหนก็จะสู้กับมัน แล้วถ้าสู้กับมัน ถ้าผ่าน ถ้าชนะนะ สงบหมดเลย ว่างหมดเลย แล้วว่าง
มันว่างโดยสมณะและว่างด้วยปัญญา ว่างด้วยสมณะคือเป็นสมาธิ ว่างด้วยปัญญาคือปัญญา
มันแยกแยะ นักรบรบกับข้อเท็จจริงในใจของตน ถ้าใจของตน นี่ใจ หรือสัตว์ชนสัตว์โดยมรรค ๘ ใจ
มรรคที่มันเกิดขึ้นจากในพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระ
ธรรม พระสงฆ์

แต่ไอ้กิเลสข้อมรบ พระพุทธ พระเจ้า พระสงฆ์ มันจามา มันเป็นสัญญา มันไม่ใช่
ข้อเท็จจริง สัญญาคือการศึกษ การศึกษาตามตำรับตำรา ตามวิชาการโลกนี้มากมาย คนที่มี
การศึกษจบจากการศึกษามา เวลามันผิดมันพลาดก็ไปเปิดตำราเพื่อทบทวน นั่นคือตำรา นั่น
เห็นไหม นี่ความจำ มันเป็นตำรับตำรา ตำรับตำราเกิดจากการวิจัยการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์
มา แต่ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าปัจจุตัง สันติปฏิริโก สิ่งที่เป็นภาคทฤษฎี เห็นไหม ฉลากยาๆ นี่พระเจ้า พระ
พุทธ พระเจ้า พระสงฆ์

ถ้ามันเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา มันเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจ มันกังวลขึ้นมาบนหัวใจเลย ถ้ามันกังวลขึ้นมาบนหัวใจ เห็นไหม สมุจเฉทปทาน นิโรธ ดับทุกข์หมดเลย กังวานกลางหัวใจ อีก ๗ ชาตินั้น แล้วถ้านิโรธ กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง นิโรธไม่เกิดบนกามราคะ ไม่เกิดอีกแล้ว นิโรธ วิมุตติสุขเป็นสัจจะเป็นความจริง นี่ไง นักรบ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นนักรบพระองค์แรก กิ่งพุทธกาลนี้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านกระทำของท่านขึ้นมาเป็นความจริงในหัวใจของท่าน แล้วท่านมีวิหารธรรมในหัวใจของท่าน ถ้ามีวิหารธรรมในใจของท่าน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมลงในใจของหลวงตาพระมหาบัวเป็นหนึ่งเดียว หนึ่งอย่างไร?

ไถ่หนักหลบ ไถ่ซอมรบมันจำมาเป็นหนึ่งๆ เป็นหนึ่งๆ ดิ้นพรวดๆ อยู่หนึ่ง เป็นหนึ่งๆ เป็นหนึ่งๆ นะ มันไม่ต้องดิ้นไม่ต้องรน เพราะว่ามีมโนวิญญาณปิ นิพพิณฑติ มโน มโนคือหัวใจ มโน-วิญญาณปิ นิพพิณฑติ มันน่าเบื่อหน่าย เพราะตัวตนของมัน มันยังทำลายตัวตนของมัน มโนวิญญาณปิ นิพพิณฑติ ทำลายแล้ว มโนสมมุสเสปิ นิพพิณฑติ สิ่งที่กระทบ สิ่งสัมผัสสิ่งใดๆ ก็แล้วแต่น่าเบื่อหน่าย

นิพพิณฑติ คือมันทอดมันทิ้ง ถ้ามันทอดมันทิ้งแล้วมันจะไปคว้าอะไร มันจะไปจับต้องอะไร มันจะไปจับต้องสิ่งใดได้ เพราะตัวมันทำลายตัวมันแล้ว ตัวมันไม่มีมันจะทำลายสิ่งใด ถ้ามันทำลายสิ่งใด เห็นไหม มันถึงว่า ถ้าเป็นหนึ่ง เป็นสัจจะเป็นความจริง วิหารธรรม ไม่ดิ้นไม่รน ไม่ชวนไม่ชวน ไม่ทำอะไรให้สะเทือนอริยสัจ สะเทือนสัจจะความจริงแน่นอน นี่คือนักรบ

ไถ่ซอมรบมันไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน มันรวนเรเร่รอน แล้วหวังของเขา หวังแต่ลาภ หวังแต่การเคารพบนอบของสังคม สังคมมันก็อยู่ในตัวมันเองไม่ได้อยู่แล้ว กระแสสังคม ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด มีใครยังยืนยงอยู่ได้ แล้วไปหวังพึ่งหวังลาภหวังของเขา ไร้สาระ!

ถ้าเป็นสาระเป็นความจริง เป็นสาระเป็นความจริงจากคุณธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมคือสัจธรรม แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านยังเคารพ คุณฐินสี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มาช่วยเย็บ คนเจ็บ คนป่วย พระป่วย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ไปอุปัฏฐาก นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทำไว้เป็นตัวอย่าง

ไอ้พระจำ กิเลสข้อมรพบ ไปออก ไปอ่อน ไปอหะชาะ ฉอเลาะ ฉั่นไม่ต้องการอะไร
เลย แต่มันออก มันอ่อน มันฉอเลาะ นั่นคือกิเลสข้อมรพบเพราะกิเลสมันพลิก ๒ ชั้น
พลิก ๒ ชั้นคือมันเป็นคนบงการการกระทำทั้งสิ้น กิเลสมันจัดฉากให้เป็นการข้อมรพบ
ไม่มีสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ มันเลยไม่มีปัจจัยตั้ง ไม่มี
สันทิฎฐิโก คือไม่มีนิโรธ คือไม่มีขณะ คือไม่มีสัจธรรมสัจจะความจริงที่มีคุณค่าในใจ
ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น เอวัง